

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Драган Петров Чобанов, ИБЕИ-БАН,
относно дисертационен труд на тема “Състав и структура на карабидните съобщества
(Coleoptera: Carabidae) в различни типове екосистеми от района на нос Емине”
от докторант Теодора Мариус Теофилова

Настоящото становище е подготвено във връзка със заповед № РД 38-625/04.12.2013 на Ректора на СУ “Св. Климент Охридски” за разкриване на процедура по защита.

Представеният ми за разглеждане дисертационен труд се занимава с изследване на видовия състав и структурата на съобществата от бръмбари бегачи в различни местообитания в района на нос Емине, като е направен анализ на състоянието на съобществата с цел оценка на антропогенното въздействие и прогнозиране на екологични тенденции.

Изследваната група включва хищни, растителноядни и многоядни представители с изключително разнообразна екология. Семейството има голямо видово разнообразие, основно участие в почвените ценози и значение в регулацията на числеността на различни безгръбначни, включително вредители в горското и селско стопанство. Карабидите са удобен и широкоизползван обект за екологични изследвания, което наред с голямата им и многообразна роля в природата ги прави група със съществено значение за теоретичната и приложна наука.

Дисертацията е добре структурирана и илюстрирана и с балансирано съдържание. Въведението включва кратка характеристика на семейството и представя данни върху нуждата от провеждане на заложеното изследване.

Литературният обзор е изчерпателен и добре систематизиран. Направена е характеристика на различни аспекти от познанието ни за карабидите, която изглежда твърде обширна, но е конкретно и тясно свързана с методичната проблематика на изследването и доказва доброто познаване от автора на литературата по въпроса. Втората част на тази глава се занимава с проуванията върху бръмбарите бегачи в България.

Целта и задачите са ясно формулирани и произтичащи от съдържанието и предложените във въведението и литературния обзор научни въпроси.

Главата “Материал и методи” е подробно, ясно и систематизирано разписана и по този начин дава добра престава за използваната методология и получените резултати. Направена е и обща характеристика на района на изследване, която прави впечатление на излишно подробна, но ясно представя особеностите на района, които се коментират по-нататък в текста по отношение на разпространение, зоогеографска характеристика и екология на видовете.

Резултатите са подробно разписани и ясно структурирани. Изготвен е каталог на видовете, установени от автора, като за всеки вид е посочено общото разпространение, хоротип, местообитания, жизнена форма, находище и екземпляри. Направен е фаунистичен анализ на данните и зоогеографска характеристика на фауната. Екологичната част включва данни за числеността на съобществата от всяка пробна площ; изследване на доминантната и полова структура; показатели на α - и β -разнообразието; оценка на срещаемостта; типизация по жизнени форми; групиране по тип местообитание; групиране по отношение на влажността. Направен е градиентен анализ на съобществата в различните пробни площи спрямо различни фактори на средата.

Получените резултати са обсъдени в специална глава и обобщени. В резултат на направеното изследване авторът е извел девет извода с оригинален характер.

Като резултат от направеното изследване, в специална глава докторантката анализира състоянието на съобществата от гледна точка на антропогенно и климатично обусловено промени и прави препоръки с цел стабилизиране структурата на съобществата, възстановяване на биологичното и екосистемно разнообразие (вкл. видове с природозащитен статус), повишаване на продуктивността на местообитанията и създаване на условия за устойчиво развитие.

Забележки:

Точка 6 от общата характеристика на изследвания район, “Фауна и животинско население”, не е логично свързана с целта и задачите на изследването, доколкото не е обсъждана като фактор за структурата на съобществата на карабидите. По мое мнение този текст трябва да се ограничи до бръмбарите бегачи и да се отнесе в частта “Литературен обзор”.

Точки 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 4 от глава “Резултати” започват с въвеждащи текстове с обяснителен характер, основани на литературни източници. Такъв тип информация не е подходящ за този раздел, съдържащ оригинални данни. По-удачно е

текстовете да се прехвърлят в уводната част, както в случая съответната проблематика частично е засегната (и в някои случаи частично повторена) в литературния обзор.

Заключение:

Приносите са ясно формулирани и доказват значителния оригинален приносен характер на дисертацията, както и изграждането на докторанта като специалист по групата. Това се подкрепя от публикационната активност на Теофилова, изразяваща се в четири публикации по темата на дисертацията, от които една – в списание с импакт-фактор, и във впечатляващото ѝ участие в научни форуми. Приложените документи потвърждават успешното преминаване на образователната програма от докторантурата.

Имайки предвид качествата на разработения дисертационен труд, посочените приноси и завършената образователна програма, а не на последно място и личните ми впечатления от професионалните умения на докторанта, убедено подкрепям присъждането на образователната и научна степен “Доктор” по научната специалност “Екология и опазване на екосистемите” на Теодора Мариус Теофилова.

14 януари 2014
София

(доц. д-р Драган Чобанов)